

DOI: 10.62829/VNHN.352.55.59

XÂY DỰNG SỰ ĐOÀN KẾT THỐNG NHẤT TRONG ĐẢNG THEO DI CHÚC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

Đại tá Vũ Đại Dương

Phó Tham mưu trưởng Quân chủng Phòng không - Không quân

● **TÓM TẮT:** Năm mươi năm đã trôi qua, Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành nguồn động viên, cổ vũ to lớn cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta; là sự chỉ dẫn quan trọng về những nội dung cơ bản, những quan điểm cốt yếu trong tư tưởng của Người về xây dựng sự đoàn kết thống nhất trong Đảng; được thể hiện cả trong tư duy lý luận và hoạt động thực tiễn, không chỉ trong Đảng, trong bộ máy chính quyền Nhà nước, trong phạm vi một dân tộc, mà còn được thể hiện trên bình diện rộng lớn hơn, đó là đoàn kết quốc tế.

● **Từ khóa:** Di chúc, Đoàn kết, Xây dựng Đảng, Chính đôn, Trọng dân

● **ABSTRACT:** Fifty-five years have passed, and President Ho Chi Minh's Testament has become a great source of encouragement and inspiration for our entire Party, people, and army. It serves as an important guideline, highlighting the fundamental content and core viewpoints in his thought regarding the building of unity and solidarity within the Party. This is reflected both in theoretical thinking and practical actions not only within the Party, the State apparatus, and the nation but also on a broader scale: international solidarity.

● **Keywords:** Testament, Solidarity, Party Building, Rectification, People-Centered.

Ngày nhận bài: 25/10/2024 - Ngày bình duyệt: 15/11/2024 - Ngày duyệt đăng: 26/11/2024

55 năm đã trôi qua, bản Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh là ngọn đuốc sáng soi đường cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc Việt Nam. Di chúc của Người chỉ với 1.000 từ, nhưng Người đã làm nên một tổng kết lớn cả về lý luận và thực tiễn về cách mạng Việt Nam, về xây dựng sự đoàn kết thống nhất trong Đảng Cộng sản Việt Nam mà Người trọn đời gắn bó, xây dựng và dâng hiến. Bác cũng đặt

ra vấn đề dự báo trong tương lai. Với tất cả sự nhạy cảm và sắc bén, Bác biết rằng, đổi mới là thường xuyên và lâu dài, là một cuộc chiến đấu cam go quyết liệt, chống lại những cái hư hỏng, lỗi thời, hướng tới tiến bộ, phát triển tốt đẹp, vì thế phải dựa vào dân, tập hợp nhân dân thành phong trào, lực lượng cách mạng tham gia xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Bản Di chúc của Người để lại cho đồng bào, đồng chí, bầu

bạn quốc tế càng thêm thấu hiểu, sự cần thiết phải học tập và làm theo phong cách, đạo đức Hồ Chí Minh.

ĐOÀN KẾT THỐNG NHẤT TRONG ĐẢNG THEO TƯ TƯỞNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

Trong Di chúc để lại cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta, trước tiên “Người nói về Đảng”. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Trước hết nói về Đảng - Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta”⁽¹⁾. Để giữ vững và phát huy truyền thống đó, “Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình”⁽²⁾. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, đoàn kết trong Đảng là cơ sở vững chắc để xây dựng khối đoàn kết trong nhân dân. Như vậy, đoàn kết thống nhất trong Đảng là cội nguồn tạo nên sức mạnh lãnh đạo cách mạng của Đảng, là nhân tố để phát huy cao độ trí tuệ và khả năng sáng tạo của những người làm cách mạng. Đoàn kết trong Đảng còn là cơ sở, nền tảng vững chắc để xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân; đoàn kết dân tộc và sự gắn bó máu thịt giữa Đảng với quần chúng tạo nên sức mạnh vĩ đại để dân tộc ta vượt qua mọi khó khăn, thử thách, chiến thắng mọi kẻ thù để đi tới thắng lợi.

Hơn nửa thế kỷ qua, toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta phấn đấu thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, thực hiện lời thề với Người là “làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành,..”. Trong di sản Hồ Chí Minh, tư tưởng về đoàn kết là tư tưởng độc đáo và xuyên suốt. Người có hàng trăm bài viết, bài nói về vấn đề này. Người cho rằng: “Đoàn kết làm ra sức mạnh”⁽³⁾; “Đoàn kết là sức mạnh của chúng ta”⁽⁴⁾, “Đoàn kết nhất trí: Đoàn kết là sức

mạnh, là then chốt của thành công. Đảng ta là một Đảng cách mạng theo chủ nghĩa Mác - Lênin. Tất cả cán bộ và đảng viên phải đặt quyền lợi của Đảng, của giai cấp và của nhân dân lên trên hết, cao hơn hết”⁽⁵⁾. Theo Bác, đoàn kết thống nhất trong Đảng là một trong những nguyên tắc cơ bản nhất trong xây dựng Đảng, là quy luật vận động và phát triển của Đảng.

Đoàn kết thống nhất trong Đảng, theo Di chúc của Người, là sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa tính nguyên tắc, tính tổ chức, kỷ luật của Đảng với tình thương yêu đồng chí, đồng bào mang đậm nét văn hoá phương Đông; giữa truyền thống dân tộc với phẩm chất tiên tiến của giai cấp công nhân. Đó là sự đoàn kết thống nhất dựa trên sự tự giác, hy sinh, cùng phấn đấu cho mục tiêu, lý tưởng của Đảng và thắng lợi của sự nghiệp cách mạng, đặt lợi ích của dân tộc, của nhân dân lên hàng đầu; không phải là đoàn kết theo kiểu “bằng mặt mà không bằng lòng”, “dĩ hoà vi quý”, “đoàn kết một chiều”... để mưu cầu cho mục đích cá nhân, cục bộ. Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, đoàn kết thống nhất trong Đảng phải được xây dựng trên nền tảng của chủ nghĩa Mác-Lê-nin, đường lối, chủ trương của Đảng, tuân thủ nghiêm ngặt nguyên tắc tổ chức, sinh hoạt Đảng và vai trò, chức trách, nhiệm vụ của người đảng viên. Để giữ vững sự đoàn kết thống nhất, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng tự phê bình và phê bình. Bác khuyên cán bộ, đảng viên của Đảng phải thương yêu, giúp đỡ nhau, giữ gìn đạo đức, lối sống, gắn bó với tập thể, với nhân dân; chống các căn bệnh công thần, địa vị, hẹp hòi, cục bộ, kèn cựa... Bác yêu cầu: “Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố phát triển sự đoàn kết thống nhất... Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau”⁽⁶⁾. Đó cũng chính là những vấn đề cơ bản thuộc về nguyên tắc tổ chức, hoạt động, quy luật phát triển của Đảng và là yêu cầu rèn luyện của cán bộ, đảng viên trong suốt tiến trình cách mạng.

Thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí

Minh, suốt 55 năm qua, Đảng ta luôn tập trung vào việc củng cố, giữ vững và phát huy sự đoàn kết thống nhất, coi đó là nhân tố quyết định tạo nên sức mạnh của Đảng. Đi liền với nâng cao giác ngộ về lý tưởng cách mạng, xây dựng tình cảm đồng chí cho mỗi cán bộ, đảng viên, Đảng ta hết sức chú trọng xây dựng các tổ chức đảng vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức, lấy đó làm nền tảng để củng cố, tăng cường sự đoàn kết thống nhất trong Đảng. Bởi vậy, trong mọi điều kiện, hoàn cảnh, nhất là trong những lúc khó khăn, trước những bước ngoặt của cách mạng, Đảng ta luôn đoàn kết thống nhất, gắn bó chặt chẽ với nhân dân, xứng đáng là người đại diện cho quyền lợi của giai cấp, của dân tộc, được nhân dân tin yêu, đùm bọc, ủng hộ, giúp đỡ. Điều đó đã làm cho Đảng ta có đủ bản lĩnh, trí tuệ, năng lực, uy tín và sức mạnh để lãnh đạo nhân dân vượt qua mọi khó khăn, thử thách, đưa cách mạng nước ta đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác, viết tiếp những trang sử vẻ vang của dân tộc và của Đảng.

Thực hiện Di chúc của Người, Nghị quyết Đại hội XII và Nghị quyết Hội nghị lần thứ Tư Ban Chấp hành Trung ương (khóa XII) đã nêu rõ: “Tăng cường xây dựng chính đồn Đảng hiện nay; ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị; những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”⁽⁷⁾; “Tình trạng trong Đảng hiện vẫn còn những ý kiến khác nhau về một số vấn đề liên quan đến đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, ảnh hưởng đến sự thống nhất tư tưởng và hành động của Đảng. Đáng chú ý là, hiện tượng đoàn kết xuôi chiều, “dĩ hoà vi quý” trong sinh hoạt Đảng còn diễn ra ở một số nơi; tình trạng thiếu thông cảm và hiểu biết lẫn nhau trong cuộc sống đời thường và quan hệ công tác giữa một bộ phận cán bộ; chủ nghĩa cá nhân, cục bộ địa phương, lo vun vén quyền lợi cho bản thân, gia đình, dòng tộc; việc đấu tranh tự phê bình và phê bình như đánh giá của Ban Chấp hành Trung ương cũng còn biểu hiện dưới nhiều góc độ khác nhau, tình trạng tham nhũng vẫn còn diễn ra phức tạp chưa

được loại trừ... Yêu cầu nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của các tổ chức cơ sở đảng đặt ra rất cao, nhưng nhận thức về chính trị, tư tưởng của một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa theo kịp sự phát triển của tình hình, nhiệm vụ; một số tổ chức cơ sở đảng chưa thực sự mở rộng dân chủ trong sinh hoạt; nguyên tắc tập trung dân chủ chưa được nhận thức và thực hiện đầy đủ...

Di chúc để lại cho Đảng ta, Bác căn dặn: (1). trước hết là vấn đề đoàn kết nội bộ. (2). Việc cần làm trước là chỉnh đốn Đảng. Đây là công việc phải làm trước. Vì đó là nhiệm vụ sống còn, Người chỉ rõ: “Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm, liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”⁽⁸⁾. Chủ tịch Hồ Chí Minh quan niệm rằng, đoàn kết trong Đảng phải thể hiện ở tư tưởng và hành động, tư tưởng và hành động phải thống nhất. Đảng tuy có nhiều đảng viên, song khi tiến hành nhiệm vụ cách mạng thì chỉ như một người, trong Đảng không cho phép có tình trạng trống đánh xuôi, kèn thổi ngược. Sự đoàn kết thống nhất trong Đảng trước hết phải dựa trên nền tảng của chủ nghĩa Mác-Lênin và đường lối, quan điểm của Đảng. Về sự đoàn kết quốc tế, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết: “Là một người suốt đời phục vụ cách mạng, tôi càng tự hào với sự lớn mạnh của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế bao nhiêu, thì tôi càng đau lòng bấy nhiêu vì sự bất hòa hiện nay giữa các đảng anh em. Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đặc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình” và Người đã kết thúc bản Di chúc bằng điều mong muốn cuối cùng của Người là: “Điều mong muốn cuối cùng của tôi là: Toàn Đảng toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới”⁽⁹⁾. Thực hiện lời

căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, 50 năm qua, nhiệm vụ trước hết là giữ vững sự đoàn kết thống nhất trong Đảng và việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn Đảng đã được Đảng ta hết sức chú trọng. Chính điều này đã làm cho Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo nhân dân ta hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, thống nhất Tổ quốc, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

NHỮNG VẤN ĐỀ XÂY DỰNG ĐẢNG CẦN QUAN TÂM HIỆN NAY

Trong những năm qua, Đảng ta luôn coi trọng, chăm lo củng cố, giữ vững sự đoàn kết thống nhất trong Đảng. Để không ngừng củng cố, tăng cường sự đoàn kết thống nhất trong Đảng, nhất là ở các tổ chức cơ sở đảng hiện nay, cần thực hiện tốt một số định hướng và giải pháp cơ bản sau:

Trước hết, tăng cường công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho mỗi cán bộ, đảng viên; mở rộng dân chủ đi đôi với giữ vững đoàn kết thống nhất trong Đảng; bởi đây là nội dung có ý nghĩa đặc biệt quan trọng để nâng cao trình độ nhận thức cho mỗi cán bộ, đảng viên của Đảng. Thông qua tuyên truyền, giáo dục làm cho làm cho toàn Đảng, cũng như mỗi cán bộ, đảng viên thấm nhuần sâu sắc tư tưởng của Bác về đoàn kết thống nhất trong Đảng và tầm quan trọng của việc giữ gìn đoàn kết của Đảng; tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho Đảng ta luôn luôn trong sạch vững mạnh.

Trong tình hình hiện nay khi tình trạng mất đoàn kết nội bộ, cục bộ địa phương, “lợi ích nhỏ”, bằng mặt nhưng không bằng lòng xảy ra ở một số tổ chức cơ sở đảng thì vấn đề mở rộng dân chủ, giữ vững nguyên tắc, nêu cao tình cảm cách mạng trong sáng trong giải quyết mọi mối quan hệ trong sinh hoạt, hoạt động của Đảng và xây dựng sự đoàn kết thống nhất trong Đảng là cực kỳ quan trọng.

Hai là, tiếp tục thực hiện tốt chế độ tự phê bình và phê bình, kiên quyết đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân. Tự phê bình và phê bình không những là vũ khí sắc bén mà còn là động lực bên trong giúp cho mỗi

cán bộ, đảng viên phát huy ưu điểm, khắc phục khuyết điểm. Tự phê bình và phê bình phải khách quan, công khai, trung thực, chân thành. Bác chỉ rõ: ““Nói về Đảng, một Đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một Đảng hỏng. Một Đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó. Như thế là một Đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính”⁽¹⁰⁾. Do đó, tự phê bình và phê bình cần tiến hành thường xuyên như “rửa mặt hàng ngày” và cần tiến hành từ trên xuống, từ dưới lên. “Mục đích phê bình cốt để giúp nhau sửa chữa, giúp nhau tiến bộ. Cốt để sửa đổi cách làm việc cho tốt hơn, đúng hơn. Cốt đoàn kết và thống nhất nội bộ”⁽¹¹⁾. Người coi tự phê bình và phê bình là “cách tốt nhất”, hữu hiệu nhất để phát huy ưu điểm, sửa chữa sai lầm, khuyết điểm, nâng cao đạo đức cách mạng. Người cũng đặc biệt lưu ý rằng nâng cao đạo đức cách mạng phải đồng thời với kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, coi như hai mặt của một quá trình tu dưỡng, phấn đấu của người đảng viên cộng sản.

Ba là, mở rộng dân chủ trong Đảng, đề cao tính tổ chức, tính kỷ luật, thực hiện tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách. Đoàn kết thống nhất trong Đảng không phải sự đoàn kết xuôi chiều, trái lại đoàn kết phải được xây dựng trên cơ sở đấu tranh để đi đến thống nhất về tư tưởng, hành động. Vì vậy nhất thiết phải mở rộng dân chủ. Mở rộng dân chủ đi đôi với đề cao kỷ luật, kỷ cương của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Để làm cho Đảng mạnh, thì phải mở rộng dân chủ (thật thà tự phê bình và phê bình), thực hành lãnh đạo tập trung, nâng cao tính tổ chức và tính kỷ luật”⁽¹²⁾. Dân chủ trong Đảng là phải làm cho tất cả đảng viên tự do biểu đạt tư tưởng, nhu cầu, đóng góp ý kiến của mình cho Đảng với ý thức trách nhiệm cao. Các cấp ủy Đảng phải bảo đảm thực hành dân chủ từ cơ sở. Mặt khác, cần thực hiện tốt nguyên tắc tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách nhằm tạo cơ sở đảm bảo sự đoàn kết thống nhất trong Đảng.

Bốn là, thường xuyên thực hiện tốt công tác kiểm tra, giám sát của Đảng, phát hiện sớm và kiên quyết giải quyết dứt điểm mọi hiện tượng gây mất đoàn kết trong nội bộ Đảng. Công tác kiểm tra có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc tăng cường khối đoàn kết thống nhất trong Đảng. Công tác kiểm tra giúp cho các cấp ủy kịp thời phát hiện và ngăn chặn nguyên nhân, hiện tượng mất đoàn kết. Đồng thời biểu dương kịp thời và có biện pháp cụ thể, thiết thực giúp cho các tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên chấp hành nghiêm kỷ luật của Đảng, giáo dục cán bộ, đảng viên không ngừng chăm lo vun đắp cho khối đoàn kết thống nhất trong Đảng. Cùng với đó, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của Đảng, một mặt phải tăng cường sự lãnh đạo chỉ đạo của cấp ủy các cấp, đề cao trách nhiệm của các cơ quan chức năng, tích cực đổi mới nội dung, phương pháp, cách thức tiến hành, đồng thời cần có cơ chế, qui chế cụ thể để bảo vệ và phát huy vai trò giám sát, phản biện của quần chúng, nhân dân đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng.

Năm là, lựa chọn, bố trí đúng người đứng đầu tổ chức đảng và cơ quan chính quyền cùng cấp, bảo đảm hạt nhân trung tâm đoàn kết. Thực tiễn cho thấy ở cơ sở nào cán bộ chủ trì có đủ phẩm chất, năng lực, luôn nêu cao tinh thần trách nhiệm, thật sự tiên phong gương mẫu; xử lý hài hòa các

lợi ích, biết đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân, của tập thể lên trên hết, thì ở đó nội bộ đoàn kết thống nhất, năng lực lãnh đạo của tổ chức đảng, hiệu lực quản lý điều hành của chính quyền không ngừng được giữ vững và nâng lên. Ngược lại thì đoàn kết trong tổ chức đảng bị rạn nứt, vai trò, uy tín của Đảng bị suy giảm.

Từ thực tiễn gần 40 năm đổi mới, Đảng càng ý thức sâu sắc ý nghĩa to lớn của việc học tập và làm theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh về xây dựng sự đoàn kết thống nhất trong Đảng. Đây là bài học kinh nghiệm quý cho thấy, lúc nào, nơi nào sự đoàn kết, thống nhất trong Đảng được thực hiện nghiêm túc, thì khi đó, nơi đó vai trò lãnh đạo của Đảng được giữ vững và phát huy. Ngược lại, ở đâu mất đoàn kết thống nhất thì ở đó sẽ mất đi mọi tiềm năng, thế mạnh, mất môi trường thuận lợi để phát triển tài năng của mọi người. Từ những thắng lợi và khó khăn, chúng ta càng khẳng định sự cần thiết phải tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa việc thực hiện Di chúc của Người về xây dựng sự đoàn kết thống nhất trong Đảng. Chỉ có như vậy, Đảng ta và mỗi cán bộ, đảng viên của Đảng mới xứng đáng là người lãnh đạo, người đầy tớ thật trung thành của nhân dân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới./.

(1) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập 15, tr.611.

(2) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập15, tr.611.

(3) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập 1, tr.482.

(4) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập 9, tr.145.

(5) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập 14, tr.186.

(6) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập15, tr.tr.611.

(7) *Nghị quyết Hội nghị lần thứ Tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII.*

(8) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập15, tr.611- 612.

(9) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, H. 2011, tập15, tr.614.

(10) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, Sdd, Nxb CTQG-ST, tập 5, H. 2011, tr.301

(11) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, Sdd, Nxb CTQG-ST, tập 5, H. 2011, tr.272.

(12) Hồ Chí Minh. *Toàn tập*, Nxb CTQG-ST, tập 8, H.2011, tr.2287.